

Uddannelse af grønlandsk administrativt personale

af Jakob Janussen

Indledning

Efter at der i flere år har været en brudstykkevis diskussion om behovet for at uddanne grønlandere til at indtage administrative stillinger i Grønland, har Erhvervsuddannelsen i Grønland taget et initiativ, som rigtigt opfattet og udnyttet kunne danne optakten til en grønlandsk administrativ uddannelse. For at understrege betydningen af det nævnte vil det være nødvendigt nærmere at beskrive, hvad initiativet går ud på, og forsøge at anbringe det i en bredere sammenhæng. Denne artikel handler om disse ting; men forinden vil det være formålstjenligt at nævne og uddybe enkelte forhold, der belyser nødvendigheden af, at man kommer i gang med en systematisk uddannelse af grønlandsk administrativt personale.

Fortsat dominans af udsendt administrativt personale?

Uden at henvise til eksakte tal kan man roligt gå ud fra, at antallet af udsendte i Grønland er forholdsmæssigt stort, når det drejer sig om det administrative personale.

En diskussion om udskiftning af udsendt administrativt personale med grønlandsk arbejdskraft ender som regel med, at dette desværre nok ikke lader sig realisere i overskuelig fremtid.

Spørgsmålet er, om denne tankegang ikke trænger til at blive belyst nærmere og eventuelt revideret, for når en hvilken som helst antagelse bliver gentaget atter og atter, har den tendens til at blive cementeret yderligere.

Rekruttering til administrationen

Den almindelige antagelse om, at de administrative poster i Grønland ikke i overskuelig fremtid lader sig bemane med grønlandsk arbejdskraft, hænger ganske givet sammen med den danske tradition, der går ud på, at man i meget, meget omfang rekrutterer det administrative personale fra universiteternes juridiske og økonomiske fakulteter. Vi svømmer jo i Grønland ikke ligefrem i kandidater fra nævnte fakulteter, ja akademiske kandidater overhovedet.

Men administration er mange ting. I Danmark er der nok en tendens til at anvende akademisk arbejdskraft til ad-

ministrative funktioner, der sagtens kan klares af et ikke-akademisk personale.

De to nævnte forhold – nemlig manglen på grønlandsk akademisk arbejdskraft og tendensen til at klare funktioner, som den akademisk uddannede arbejdskraft ikke er specielt uddannet til at klare – indicerer, at vi i Grønland må bruge en helt anden rekruttering til administrationen end i Danmark.

Grønlandisering og administration

Ofte og med rette betegnes det administrative apparat som den, der står for kontinuiteten i et samfund. Apparatet kan således pr. sin definition konservative holdning være med til at forhale – og i værste tilfælde at blokere – ændringer, som der ellers er et politisk flertal for. Hvis man skal tage grønlandiseringspolitikken alvorligt, er det med andre ord nødvendigt også at grønlandisere den grønlandske administration.

Administration, sprog og kommunikation

Ofte hører man det administrative sprog blive beskyldt for at være uforståeligt for den jævne mand. Dette må stadig siges at være tilfældet, selv om der i de senere år har været en ganske markant udvikling i retning af, at administrationssproget har nærmet sig det talte sprog. – Forholdet stiller sig helt anderledes i Grønland, hvor en meget stor del af befolkningen kun kan kommunikere på grønlandsk, men hvor administrationssproget er dansk. Her slår afstanden imellem det sprog, som det administrative personale benytter, og det sprog, den jævne mand taler, igennem så det

batter. Der går en historie om, at svarbrevene fra Ministeriet for Grønland til grønlandske uddannelsessøgende, som har ansøgt ministeriet om uddannelsesstøtte, før i tiden har været skrevet på et så kompliceret sprog, at de uddannelsessøgende har måttet ringe til ministeriet for at få at vide, om de har fået støtte eller ej.

Når administrations sproget i Grønland fortrinsvis er et svært tilgængeligt dansk, må man gå ud fra, at mange grønlandsktalende borgere ofte har svært ved at finde ud af, hvilke rettigheder og forpligtelser de har i samfundet.

Her ligger en del af forklaringen på, at så forholdsvis mange grønlandere har svært ved at forstå, hvorledes det nuværende grønlandske samfund er indrettet, og hvorledes det fungerer. Administratorer og befolkningen taler med andre ord forbi hinanden.

Løsningen: Et grønlandsk administrativt personale

Løsningen på dette kommunikationsproblem er ikke, hvad en del sikkert vil tro: Uddannelse af flere tolke, der kan tolke fra dansk til grønlandsk og omvendt. Man må være klar over, at selv en forholdsvis lille administration som den grønlandske beskæftiger sig med så komplicerede og specialiserede forhold, at det ikke er nok – med al mulig respekt for dygtige grønlandske tolke – at være en god all-round tolk. Løsningen må være at uddanne et administrativt personale, der kan kommunikere med deres grønlandske klientel. For denne løsning taler også den almindelige erfaring, at

det bliver vanskeligere at kommunikere imellem to grupper, hver gang man indfører et mellemled imellem dem.

Erhvervsuddannelsens tilbud om administrativ efteruddannelse

Erhvervsuddannelsen i Grønland har som noget nyt i Grønland i efteråret 1976 tilbudt handels- og kontorfunktionærer i Godthåb en administrativ efteruddannelse omfattende følgende hovedområder:

Statskontrolleret fagprøve.

Statskontrolleret højere fagprøve.

Specialkurserne (merkonomuddannelsen).

Til trods for en meget sen annoncering i Godthåb var der 128, der meldte sig. Heraf var 33 grønlandere. Det skal understreges, at tilbuddet i første omgang kun omfattede Godthåb, Frederikshåb og Holsteinsborg. Tilmeldingstallene viser, at HK-personalet i Godthåb føler, at det har vældigt behov for en administrativ efteruddannelse. Det er naturligvis umuligt på nuværende tidspunkt, hvor kurserne endnu ikke er afsluttede, at sige noget om, hvordan kurserne spænder af; men jeg synes, at tilmeldingstallene er imponerende. Alene det forhold, at HK-folkene selv føler behov for en administrativ efteruddannelse, indicerer, at kursisterne vil være vældig motiverede. Det er som bekendt ikke nogen dårlig undervisningsbaggrund.

Udstræk forsøget til andre byer!

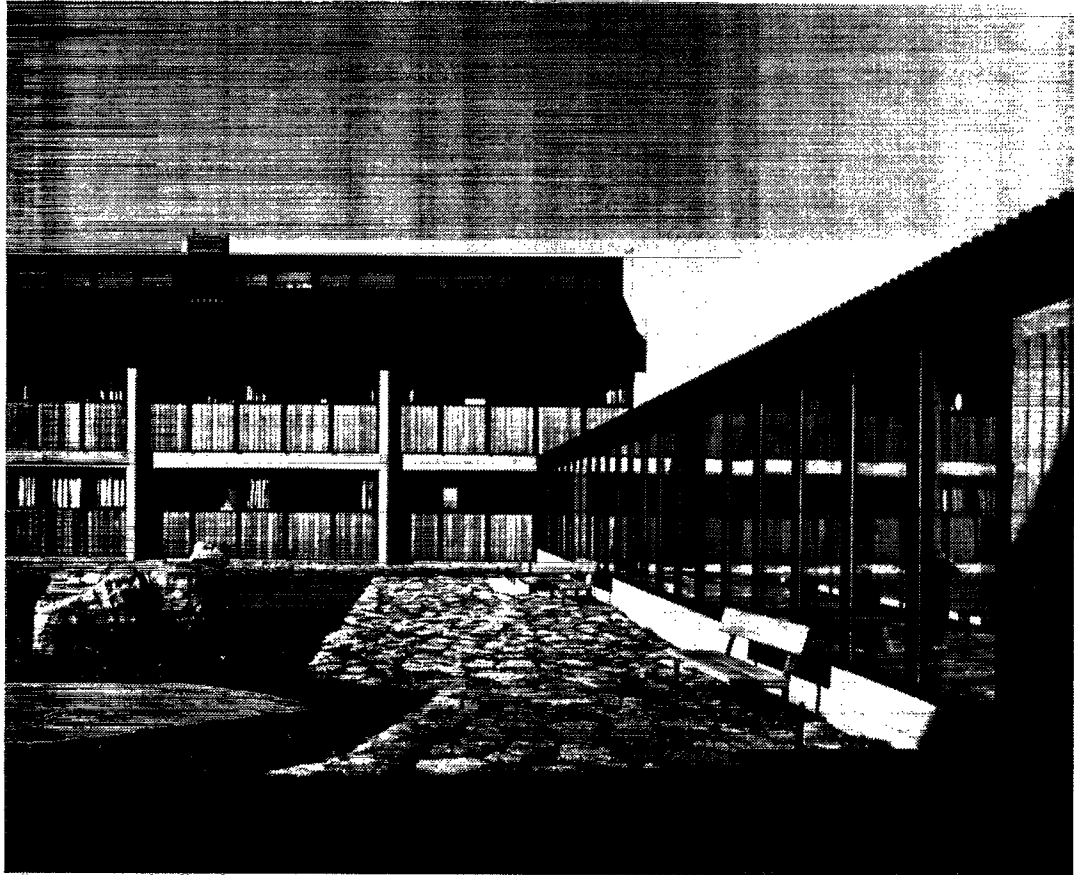
Der er al mulig grund til at krydse fingrene for det initiativ, som Erhvervsuddannelsen har taget, for det er ikke

nok at snakke om tingene. Man må engang imellem springe ud i det dybe vand og se, hvordan det går.

Man må håbe, at Erhvervsuddannelsen i Grønland i de allernærmeste år vil have både økonomiske og pædagogiske ressourcer til at udstrække forsøget, som initiativet må siges at være, til andre byer, hvor der blot er nogenlunde elevmæssig og lærermæssig baggrund for at starte kurserne. På den måde vil man indhøste et bredt erfaringsmateriale, der kan få en afgørende betydning for uddannelsen af et grønlandsk administrativt personale.

Perspektiverne på kort sigt

Det er tidligere understreget, at der i Grønland vil være behov for at rekruttere administrationspersonalet i Grønland på et andet grundlag end i Danmark. For mig at se er Erhvervsuddannelsen i Grønland på rette spor. Det er i hovedsagen grønlandere med HK-uddannelse, man må sætte sin lid til, når man skal opbygge et grønlandsk administrativt personale, bl. a. fordi der i overskuelig fremtid ikke er udsigt til, at der bliver et udbud af betydning af grønlandske akademikere, der kan træde ind i administrationen. Det er på den måde, man kan sikre sig en fast grønlandsk kerne af et administrativt personale, og det er på den måde, at man sikrer en hel masse grønlandske HK-folk et mere meningsfuldt og selvstændigt arbejde end nu. Sådan som situationen er i dag, må mange af de grønlandske HK-folk bruge en væsentlig del af deres tid og arbejdskraft som tolke for danske administratorer. Det kan i længden ikke und-

Administrationsbygninger i Godthåb.

Fot.: Mogens S. Koch, 1972.

gå at virke bremsende på det grønlandske personale udviklingsmuligheder, samtidig med at det ikke kan siges at være en rationel udnyttelse af arbejdskraften som sådan.

Perspektiverne på længere sigt

Det er meget vigtigt, at man allerede på nuværende tidspunkt begynder at planlægge, hvorledes man sikrer den spæde begyndelse til en administrativ uddannelse i Grønland videreudviklingsmuligheder. Man må med andre ord begynde

at gøre sig klart, hvad der skal til for at følge Erhvervsuddannelsens initiativ op.

Som nævnt ovenfor bør man udstrække initiativet til andre byer, også med henblik på at skaffe et bredere erfaringsmateriale til brug ved forbedring af uddannelserne. I denne fase må man klare sig med det forhåndenværende lærerpersonale, som i forvejen findes i de enkelte byer. Med lærerpersonale tænker jeg først og fremmest på HK-folk og ikke folkeskolelærere, der som bekendt

i disse år har arbejde til op over begge ørerne.

På længere sigt vil det være helt nødvendigt at opbygge en lærerstab, der har uddannelse af et grønlandsk administrativt personale som deres hovedbeskæftigelse. Denne uddannelse er for vigtig til, at den i længden kan klares som en bibeskæftigelse.

Denne lærerstab må nødvendigvis repræsentere alle relevante faggrene og bør omfatte nogle af de HK-folk, der i forsøgsperioden eller pionertiden – om man vil – i disse og de nærmest kommende år kommer til at agere undervisere i denne spæde begyndelse til en grønlandsk administrativ uddannelse. Det vil da ikke være for tidligt allerede nu at tilbyde nogle grønlandske HK-folk et pædagogisk supplement til deres almindelige erhvervsmæssige uddannelse.

Så bliver spørgsmålet, hvor denne lærerstab skal anbringes. Det logiske

svar vil være en grønlandsk administrativ skole, en forvaltningshøjskole med andre ord. Skolen skal forestå den videregående administrative uddannelse i Grønland og være koordinator af lokale efteruddannelsestilbud til HK-folkene, for skolen behøver jo ikke at forhindre, at der fortsat bliver mulighed for at tage enkelte grundliggende trin i den kommende administrative uddannelse ved lokale kurser.

Det vil føre for vidt på nuværende tidspunkt at uddybe ideen om denne grønlandske forvaltningshøjskole i detaljer. Jeg skal blot nævne en enkelt afgørende forudsætning for etableringen af en sådan skole. Denne forudsætning er, at den teoretiske del af den grønlandske HK-uddannelse også finder sted i Grønland. Ved at integrere de to skoler vil man kunne udnytte økonomiske og ikke mindst lærerressourcer, som fortsat vil være knappe, rationelt.

Helga, fødselsdagsbarn i en bygdeskole.

Fot.: Chr. Frederiksen